

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Studijní obor: Anglický jazyk a literatura (dvouoborové studium)

Název práce: *Jeho temné esence*: Ateismus v trilogii Philipa Pullmana

Autorka práce: Jitka Ertelová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Jajtner, Ph.D.

Oponent bakalářské práce: PhDr. Ladislav Nagy, Ph.D.

Stručná charakteristika práce

Bakalářská práce Jitky Ertelové se věnuje populární trilogii Philipa Pullmana, která v českém překladu vyšla pod názvem *Jeho temné esence*. Tato trilogie je čtena a analyzována v kontextu autorových náboženských názorů, zejména pak s přihlédnutím k jeho proklamovanému ateismu a kritice náboženství. Jak autorka podotýká, Philip Pullman bývá řazen k tzv. „novému ateismu“, společně například s Richardem Dawkinsem nebo Christopherem Hitchensem. Jitka Ertelová proto čte a analyzuje Pullmanovu trilogii s přihlédnutím k tomuto náboženskému názoru, v textu knihy zdůrazňuje náboženská témata a ateistické prvky a snaží se je nějak zařadit do kontextu Pullmanova myšlení. Po jejich shrnutí nakonec dochází k zajímavému názoru, že autor v trilogii pouze nahrazuje jedno božstvo jiným a že jeho „nebeská republika“ se až příliš podobá křesťanskému nebi.

Celkové zhodnocení

Bakalářská práce slečny Ertelové působí velmi seriózním dojmem. Téma je jasně definováno, práce přehledně strukturována a velmi dobře působí i snaha o vlastní kritický přístup ke zkoumanému materiálu v podobě pointy v závěru práce. Ocenit lze jistě i důkladnou rešerši a práci s prameny. Práce slečny Ertelové nepochybně splňuje požadavky kladené na bakalářské práce.

I přes kvalitu práce je však nutné uvést drobné připomínky. Ta první je čistě formální drobnost a týká se pečlivosti zpracování: zejména překlepů (např. str. 49 „Satanem ze *Ztraceno ráje*“, str. 44 „Paní Coulterové Lyře“), chyb v interpunkci (např. na str. 24 „není to Oxford jaký známe z našeho světa“, str. 46 „patří k nejdůležitějším andělům co se západní tradice týče“), stylistických neobratností (např. str. 38 „Myšlenku o nesmrtnosti duše, která je nezávislá na těle, je blízká Platónově nauce o duši“, str. 40 „Jaké je však gnostické pojetí o pádu?“, str. 45 „... ale jinak nemusela čelit žádným výzvám“, str. 50 „Takový popis nebe neguje křesťanskou představu o tomto místě“, str. 52 „tvrdí, že vyžadování vyjadřování citů za jakoukoliv cenu“).

Problematické jsou i některé citace či parafráze. Autorka sice uvádí zdroj, nicméně citována není přímá řeč, přesto se zdá, že jde o doslovný (a bohužel ne zcela povedený) překlad z angličtiny, což lze poznat podle špatného aktuálního členění větného: např. na straně 14 čteme: „Pullman si tento biblický mýtus přizpůsobil k obrazu svému – stejně jako pro Blakea, je i pro něj Satan hlavní postavou Miltonova eposu“. Aktuální členění větné (a překlady z angličtiny) je problém i jinde. Na str. 18 čteme „Překvapilo mě, jak málo mě kritizovali. Harry Potter to všechno schytal...“

říkám věci, které jsou daleko podvratnější než cokoli, co chudák starouš (poor old) Harry kdy řekl." Na str. 17 zarazí stylisticky velmi špatný překlad citátu Petera Hitchense: „je anti-lewisovský, je to ten, za kterého by se ateisté modlili, pokud by tak vůbec činili.“

Dalším problémem jsou generalizující nebo nedokládaná tvrzení. Hned v úvodu autorka píše: „Trilogie se rovněž stala středem zájmu a pozornosti i v kruzích odborné veřejnosti, o čemž svědčí rozsáhlé množství publikací...“. Co je to odborná veřejnost? Proč nejsou žádné z těchto ohlasů uvedeny? Liší se nějak množství článků publikovaných o Pullmanově trilogii od ohlasů na jiná, srovnatelná díla? Stejně tak by jistě stálo za to uvést ony „nebývale vášnivé debaty mezi věřícími a nevěřícími“? Autorka žádné z těchto tvrzení nedokládá. Zde nejde o drobnost, protože celé tvrzení práce, které pracuje s Pullmanovou trilogií jako primárně textem o ateismu, stojí na vodě.

Podobná tvrzení najdeme i dále v práci. Jitka Ertelová zmiňuje, že Pullmanův otec by „zabit keňskými terory z povstaleckého hnutí Mau Mau“. Označení povstalců z Mau Mau je poměrně neobvyklé a poprosil bych autorku, aby uvedla pramen, ze kterého čerpala, případně doložila na základě historických pramenů, proč se podle ní jedná o terory. Stejně tak si nejsem jist okolnostmi smrti Pullmana staršího. Podle některých pramenů nebyl zabit, ale zahynul při pádu letadla v boji proti povstaleckým jednotkám. Opět bych byl rád, kdyby autorka doložila, ze kterých pramenů čerpala.

Na str. 38 autorka píše o rozdílu mezi aristotelským a křesťanským pojetím duše a konstatuje, že „pojetí duše, jak je vyjádřeno v trilogii, se víc blíží pojetí aristotelskému než křesťanskému“. Zde bych žádal podrobnější vysvětlení a zejména bych chtěl, aby autorka objasnila aristotelské pojetí duše. Domnívám se, že to, jak chápe duši dle Aristotela, je značně zjednodušující. Na jediné stránce nám autorka sdělí, že „vlivem řecké filosofie však byly postaveny do protikladu dva principy — smrtelný a hmotný (tělo), nesmrtelný a spirituální (duše)“ a zároveň, že podle Aristotela je „smrtelná a umírá spolu s tělem“. Poprosil bych proto o důkladné vysvětlení a odlišení pojmu „duše“ u Aristotela a u křesťanských myslitelů raného středověku.

Bez komentáře nelze nechat ani výstavbu práce. Třebaže je struktura přehledná, jeví se mi poněkud jako nešťastné, že jednotlivé složky analýzy jsou striktně odděleny: věnovat celou jednu kapitolu prakticky převyprávění třech dílů trilogie mi nepřijde jako přínosné, stejně problematický je i schematický popis různých druhů ateismu v kapitole předcházející. Naopak bych uvítal diskusi o problému ateismu v anglickém romantismu, neboť autorka se dobře věnuje Blakeovi a jeho osobité interpretaci Miltona. Blakeův odkaz a celá linie myšlení, kterou svým výkladem Miltonova Satana založil, zde chybí. Vzhledem k tématu a vzhledem k tomu, že autorka zmiňuje současné „nové ateisty“ v práci citelně chybí byť jen zmínka o Williamu Empsonovi a jeho práci s Blakeovými texty.

Jak již bylo řečeno výše, autorka se zaměřuje na ateistické prvky v Pullmanově trilogii, ty v textu identifikuje a jistým způsobem klasifikuje, nicméně pokud jí šlo o Pullmanovo myšlení, zejména pak jeho názory na náboženství, je poměrně nepochopitelné, proč vedle trilogie nepracuje ještě s jeho románem *The Good Man Jesus and the Scoundrel Christ*. Ten se totiž věnuje přímo křesťanství, takže by se nabízelo dobré srovnání s analyzovanou trilogií, a to už zejména proto, že právě posledně zmiňovaný román vyvolal po svém vydání značné kontroverze.

Po těchto dílčích výtkách musím nicméně konstatovat, že práci slečny Ertelové hodnotím vysoko. Požadavky na bakalářskou práci byly splněny bez sebemenší pochybnosti, práce je zajímavá jak výběrem tématu, tak zpracováním. S napětím očekávám, jak se autorka vypořádá s výše uvedenými poznámkami, zejména pak s problematikou duše u Aristotela, v křesťanství a u Pullmana a též s problémem „romantické“ interpretace Milтона přes Blakea, romantiky až k marxistům typu Empsona. Práci samozřejmě doporučuji k obhajobě a než budou výše uvedené připomínky zodpovězeny, navrhuji hodnocení velmi dobře.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře

Datum

Podpis